

www.ketab.ir

مروری بر ترکیبات شیمیایی و خواص درمانی گیاهان دارویی

با تأکید بر خواص آنتی اکسیدانی گیاه خرفه و دغدغک ایرانی

سجاد سودمند

سری کتب دانشگاهی

سجاد سودمند

انتشارات سنج

+۹۸۹۱۵۶۳۳۳۳۸

Dorjesokhan@gmail.com

مروری بر ترکیبات شیمیایی و خواص درمانی گیاهان دارویی با تاکید بر خواص آنتی اکسیدانی گیاه خرفه و دغدغک ایرانی

مهر بخش علمی: رویا جاجوندیان
جلد اول: ۱۴۰۰، شماره ۱: ۲۰۰ جلد
گرافیک و کتاب رایی: انتشارات درج سخن
سرشناسه: سودمند سجاد، ۱۳۶۷-

عنوان و نام پدیدآور: مروری بر ترکیبات شیمیایی و خواص درمانی گیاهان دارویی
با تاکید بر خواص آنتی اکسیدانی گیاه خرفه و دغدغک ایرانی / سجاد سودمند.

مشخصات نشر: مشهد: درج سخن، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۸۵ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، ۱۴×۲۱ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۳۳-۶۴۱۵-۸۸-۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه: ص. ۷۸-۸۵
عنوان دیگر: با تاکید بر خواص آنتی اکسیدانی گیاه خرفه و دغدغک ایرانی.

موضوع: داروهای گیاهی موضوع: Materia medica, Vegetable
موضوع: آنتی اکسیدانتها - مصارف درمانی: Antioxidants — Therapeutic use
موضوع: خرفه موضوع: Portulaca

موضوع: خرفه — خواص درمانی موضوع: Portulaca — Therapeutic use
موضوع: دغدغک موضوع: Colutea

موضوع: دغدغک — مصارف درمانی موضوع: Colutea — Therapeutic use
موضوع: گیاهان دارویی موضوع: Medicinal plants

رده بندی کنگره: RS۱۶۴

رده بندی دیویی: ۶۱۵/۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۵۶۴۳۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

خراسان شمالی، بجنورد، بلوار استقلال، استقلال ۲۲، پلاک ۱۴، انتشارات درج سخن

خراسان رضوی، مشهد، بلوار معلم، معلم ۱۸، انتشارات درج سخن

@Dorjesokhanpublication

+۹۱۵۱۸۴۳۳۳۸ +۹۱۵۶۳۳۳۳۸ +۹۳۳۱۸۴۳۵۸

پیش گفتار مؤلف

گیاهان دارویی گیاهانی هستند که یک یا برخی از اندام‌های آنها حاوی ماده‌ی مؤثره است. این ماده که کمتر از ۱٪ وزن خشک گیاه را تشکیل می‌دهد، دارای خواص دارویی مؤثر بر موجودات زنده است. گیاهان دارویی میراث منطقه‌ای ولی با اهمیت جهانی هستند که ثروت عظیمی به جهان ارزانی داشته‌اند. گیاهان دارویی در طول تاریخ همیشه با انسان قرابت خاصی داشته‌اند و آثار دارویی و موارد استفاده آن بر هیچ کس پوشیده نیست. تنوع و کثرت گیاهان با خواص درمانی همه را شگفت زده کرده است. چرا که تخمین زده می‌شود که حدود ۷۰۰۰۰ گونه گیاه از گل‌سنگ‌ها تا درختان تنومند حداقل یکبار در طول تاریخ طب سنتی به عنوان دارو در جوامع بشری استفاده شده‌اند.

علاقه‌مندان به گیاهان دارویی معتقدند همان طور که گیاهان در باغ نباتات خوب رشد می‌کنند باید سعی شود زمینه علاقمندی به این گیاهان در قلب‌های انسانها نیز فراهم و افزون گردد.

گیاهان دارویی یکی از منابع غنی کشور بوده که امکان صادرات آن وجود دارد. واژه گیاهان دارویی تنها به گیاهانی که تسکین دهنده آلام مردم هستند اطلاق نمی‌شود بلکه این گیاهان زیر گروه غذا به عنوان طعم دهنده ها، نوشیدنی ها، شیرین کننده ها، رنگ های طبیعی و حشره کش ها و همچنین به عنوان ماده اولیه محصولات آرایشی و بهداشتی نیز مورد استفاده قرار می گیرد. در طی دهه های گذشته گسترش وسیعی در طیف درمان های گیاهی صورت گرفته که رشد سریع تقاضا برای داروهای گیاهی

و بالتبع گیاهان داروئی در دنیا را به دنبال داشته است. کشور ایران با ۱۱ اقلیم آب و هوایی مختلف و بیش از ۷۵۰۰ گونه گیاهی بستر بسیار مناسبی برای دستیابی به گونه‌های با ارزش داروئی و نادر می‌باشد که می‌توان نسبت به سازگار کردن و معرفی تعدادی از آنها به عرصه های زراعی اقدام نمود.

دانشمندان ایرانی مانند ابوریحان، ابن سینا، رازی و دیگران کتابهای مفصلی در مورد گیاهان داروئی نوشته‌اند و در سطح جهان نیز گیاهان داروئی به سرعت می‌رود تا جانشین بسیاری از داروهای شیمیایی شود و صادرات این گیاهان نیز منبع بزرگی از درآمد ارزی برای کشور باشد. مواردی که برای صادرات این گونه کالاها وجود دارند شامل شکل رقابت و تهیه گیاهان استاندارد و خشک کردن و بسته بندی بازاریابی و غیره می‌باشند. بهره‌برداری و استفاده از گیاهان داروئی به صورت خودرو و به صورت کشت و پرورش به نحوی که در ممالک مرقی معمول است، هنوز در کشور ما که تاریخچه چشمگیری در این زمینه دارد مورد توجه قرار نگرفته به طوری که غالب دست اندرکاران گیاه درمانی از گیاهان مفید و فراوانی که در ایران پراکندگی دارند، بی اطلاع بوده و به مواد متشکله مؤثر و خواص درمانی آنها واقف نیستند و چه بسا گیاهان خوراکی که در عین دارا بودن اثرات درمانی، نیز به صورتی مصرف می‌گردند که اثر مفیدی در بدن ظاهر نمی‌کنند.

فرآیند اکسیداسیون امری ضروری برای بقای موجودات زنده جهت تولید انرژی برای فرآیندهای بیولوژیکی می‌باشد. اما نکته حائز اهمیت تعادل بین عوامل اکسیدکننده و آنتی اکسیدان جهت حفظ تعادل بین شرایط بهینه فیزیولوژیکی در بدن می‌باشد. ذخایر آنتی اکسیدان نقش مؤثری در کاهش اختلالات ناشی از افزایش تولید رادیکال‌های آزاد ایفا می‌کنند.

در این کتاب به بررسی خصوصیات آنتی اکسیدانی دو گیاه خرفه و دغدغک پرداخته شده است که جایگاه و کاربرد این دو گونه را در طب سنتی و کاربرد داروئی آنها مشخص تر سازد.

۹.....	طبقه‌بندی گیاهان دارویی براساس اثرات
۱۸.....	نگاهی اجمالی به مواد مؤثره گیاهان دارویی
۱۹.....	متابولیت‌های اولیه
۱۹.....	کربو هیدارتها
۲۲.....	لیپیدها
۲۳.....	پروتئین‌ها
۲۵.....	اسیدهای نوکلوتیک
۲۶.....	متابولیت‌های ثانویه
۲۷.....	ترپنوئیدها
۲۸.....	ترکیبات فنولی
۳۰.....	ترکیبات نیتروژن دار
۳۰.....	آمین‌ها
۳۱.....	آمیدها
۳۲.....	گلیکوزیدها
۳۳.....	سیانوزیک گلیکوزیدها
۳۴.....	کاردیاک گلیکوزیدها (گلیگوزید های قلبی)
۳۵.....	سابونین گلیکوزیدها
۳۶.....	ایزوتیوسیانات گلیکوزیدها (گلوکوزینولات ها)
۳۷.....	فلاونوئید گلیکوزیدها
۳۸.....	الکل گلیکوزیدها
۳۹.....	کومارین گلیکوزیدها
۴۱.....	کرومون گلیکوزیدها
۴۱.....	فنلیک گلیکوزیدها
۴۲.....	تیو گلیکوزیدها

۴۳	استویل گلیکوزیدها
۴۴	روش های استخراج مواد مؤثره گیاهی
۴۴	خیساندن
۴۵	دم کردن (نفوذ)
۴۵	هضم کردن
۴۶	جوشاندن
۴۸	استخراج پیوسته گرم (سوکوله)
۴۹	استخراج بدون دخالت حرارت (پرکوله)
۵۰	استخراج با امواج فراصوت
۵۱	استخراج با امواج مایکروویو
۵۳	استخراج با سیال فوق بحرانی (SFE)
۵۴	آنتی اکسیدان ها
۵۵	شکستن زنجیره
۵۶	راه بازدارنده
۵۷	راه های بررسی خاصیت آنتی اکسیدانی
۵۷	آزمون DPPH
۵۷	آزمون FRAP
۵۸	مراحل استخراج عصاره متانولی و سنجش فعالیت آنتی اکسیدانی گیاه
۵۸	مواد شیمیایی و تجهیزات مورد نیاز
۵۹	جمع آوری نمونه
۵۹	عصاره گیری به روش خیساندن
۶۰	اندازه گیری فعالیت آنتیاکسیدانی عصاره ها
۶۱	اندازه گیری فعالیت آنتی اکسیدانی عصاره ها دی فنیل پیکریل هیدرازیل
۶۲	محاسبه میزان خاصیت آنتی اکسیدانی
۶۳	گیاه خرفه
۷۴	دغدغک
۷۷	منابع